

Innspill til arbeidet med ny dyrevelferdsmelding

Med tanke på de innspill som allerede er levert inn, ønsker Den Stolte Hane også å komme med innspill for å belyse konsekvenser av mulige tiltak, samt fremme alternativer vi anser formålstjenlige.

Den Stolte Hane har 95 kyllingprodusenter på Jæren og 75 bønder som driver eggproduksjon over hele landet. Vi har ca. 390 ansatte og produksjonsanlegg på Jæren og Stokke, samt eggpakkeri på Ski. Hovedkontoret er på Bryn i Oslo.

Vi er en *uavhengig leverandør*, som leverer både egen merkevare, under merkenavnet Den Stolte Hane, og EMV til kjedene. Totalt har vi 34 % av fersk og frossen kylling i dagligvarebutikkene. Vi leverer også til storhusholdningsmarkedet og industri under merkevaren Vestfold fugl.

En velfungerende matproduksjon

Den Stolte Hane ønsker at bonden som selvstendig næringsdrivende skal kunne ha en bærekraftig produksjon med god dyrevelferd. Kyllingproduksjon er den eneste animalske produksjonen som i dag drives tilnærmet uten subsidier. Dette er en av produksjonene i landbruket hvor vi finner mange heltidsbønder med lønnsom drift. Heltidsbonden er også et gode for dyrevelferden, da bondens innsats anses som den aller viktigste faktoren for å sikre god dyrevelferd. Kyllingproduksjonen er den best dokumenterte animalske produksjonen i Norge, med store mengder data på hver eneste flokk som slaktes. Dette bidrar til tett oppfølging av enkeltprodusenter og lav risiko for dyretragedier. Grunnet god helsestatus, foregår kyllingproduksjonen i Norge tilnærmet uten bruk av antibiotika. Svært lav salmonellaforekomst og en særnorsk handlingsplan mot *Campylobacter*, bidrar til at vi også ligger på verdenstoppen i mattrygghet.

Den Stolte Hane har bønder og veterinærer med bred erfaring og kompetanse på Ross 308. Vi har gjennom de siste syv årene også opparbeidet oss kunnskap om en rekke sakterevoksende kyllinghybrider, som vi har/el har hatt i produksjon. Våre resultater viser at det er små forskjeller mellom hybridene på helse- og velferdsparametere, og forskjellene ligger på desimalnivå. Dette viser at vi oppnår ansvarlig drift og god dyrevelferd med ulike hybrider. Alle hybridene har sine fordeler og ulemper gjennom verdikjeden.

Norsk fjørfenæring skal bruke funksjonsfriske dyr med god helse og velferd, basert på definerte velferdsparametere, samt følge opp disse kravene overfor avlsselskapene. Bransjen har på eget initiativ jobbet systematisk for å løfte dyrevelferden og kan vise til forbedringer etter innføring av blant annet dyrevelferdsprogram og miljøberikelser i alle kyllinghus. Det skal utvikles flere indikatorer for en mer utfyllende dokumentasjon av dyrenes velferd. I dette arbeidet skal Den Stolte Hane stille ressurser og data tilgjengelig for relevante instanser.

Utfordringer for bransjen

Valg av hybrid

En utfordring for kyllingindustrien har vært spørsmål knyttet til dyrevelferden til den vanligste slaktekyllingen, Ross 308. Til tross for at norsk kyllingindustri kan vise til gode resultater på en rekke dyrevelferdsparametere, har Ross 308 blant annet vært kritisert for hurtigvekst. Som følge av utfordringene har det kommet forslag om forbud mot hybridene.

Ross 308 vil være den mest brukte hybridene i Europa i lang tid fremover, og den hybridene det vil være størst tilgang på. Derfor kan et totalforbud gi økt risiko for forsyningssvikt i ulike krisesituasjoner som f.eks. alvorlig smittsomme dyresykdommer, ekstremvær eller krig. Fugleinflensa er et aktuelt eksempel som raskt kan medføre enorme volumtap i verdikjeden. I slike krisesituasjoner må vi raskt kunne skaffe nye dyr for å opprettholde forsyningssikkerheten.

Rask vekst er som nevnt en av utfordringene som trekkes frem ved Ross 308, og en øvre vekstgrense på 50 g/dag per dag er et av forslagene som er spilt inn til dyrevelferdsmeldingen av Mattilsynet. En eventuell øvre tilvekstgrense må ikke settes så lavt at de semisaktevoksende hybridene som benyttes i Norge i dag faller utenfor. Ved en øvre tilvekstgrense på f.eks. 60 g/dag ville derimot de semisaktevoksende hybridene være tillatt, mens de mer hurtigvoksende hybridene som Ross 308 ikke vil være godkjent.

De største aktørene har meldt at det skal gjennomføres en utfasing av Ross 308. Selv om en utfasing vil øke kostnadene gjennom økt fôrforbruk og lengre levetid. I Norge har vi gode resultater på helse- og dyrevelferdsparametere som skal opprettholdes fram til overgangen.

Våre innspill til forslag om nytt regelverk om hybrid:

- Vi mener at det ikke vil være behov for et særskilt forbud mot Ross 308, da de største aktørene i en godt kontrollert bransje har meldt at de vil gjennomføre et hybridskifte.
- Hvis hybridene reguleres ved å sette en øvre tilvekstgrense bør denne ikke settes under 60g/dag. En eventuell grense må ikke utelukke at semisaktevoksende hybrider kan brukes i en normalproduksjon.
- Et alternativt til forbud eller tilvekstgrense er at Mattilsynet godkjenner hybrider til bruk i slaktekyllingproduksjon etter gitte kriterier. Det bør være mulighet for unntak i krisesituasjoner.

Dyretetthet

Tetthet i kyllinghuset er et annet område som skal vurderes i arbeidet med ny dyrevelferdsmelding. Her har Mattilsynet, andre aktører og dyrevernonorganisasjoner fremmet at det ikke er tilstrekkelig med plass for slaktekyllingen. Eksisterende regelverk tillater produksjon på 25 kg/kvm uten deltakelse i dyrevelferdsprogram. Ved deltakelse i forskriftsfestet dyrevelferdsprogram tillates det produksjon med en dyretetthet på opptil 36 kg/kvm. I programmet er det en rekke tilleggskrav, inkludert minimum to veterinærbesøk årlig, tråputescoring, deltakelse i produksjonskontroll og Kvalitetssystem i Landbruket (KSL). Manglende etterlevelse av krav fører til at bonden må produsere med en lavere tetthet eller til ekskludering fra programmet.

Dyrevelferdsprogrammet har gitt gode resultater og løftet hele næringen. Vår vurdering er at dagens krav til dyretetthet fungerer og at det vil være mer hensiktsmessig å videreutvikle dyrevelferdsprogrammene med flere dyrevelferdsindikatorer.

Store endringer i dyretettheten, i tillegg til et hybridskifte, vil utfordre en hel bransje samt føre til nedbygging av et knapt jordbruksareal. Det å svekke norsk selvforsyning i usikre tider fremstår som et unødig risikabelt alternativ. Hvis en velfungerende bransje tillegges urimelige krav, kan det få utilsiktede konsekvenser som behov for subsidier og/eller mer import. Med økt import kan vi risikere å få kylling produsert med lavere krav til dyrevelferd, fra en mindre kontrollert produksjon, og med høyere dyretetthet (42kg/kvm).

Våre innspill til forslag om lavere dyretetthet:

- Vi foreslår derfor at det utredes hvilke tilleggskrav som kan legges til i Dyrevelferdsprogrammet, for at bonden skal få fortsette med samme tetthet (opptil 36 kg/m²). Vi vurderer at en progressiv grense med ulike tilleggskrav er hensiktsmessig for å sikre og løfte dyrevelferden for alle kyllinger.

Avliving av hanekyllinger i eggproduksjonen

I dagens eggproduksjon blir hanekyllinger umiddelbart avlivet ved kverning/maserasjon. Årsaken er at haner ikke legger egg og har lite kjøttfylde. Det er dermed ikke bærekraftig å bruke fôr og ressurser på å ale dem opp.

Det er nå tilgjengeliggjort teknologi som gjør det mulig å påvise kjønn i egget slik at hanekyllingeggene ikke blir klekket. Teknologien er fortsatt under utvikling, og det betyr at det fremdeles er feilmargin i kjønnssorteringen. Per i dag kreves det uforholdsmessig mange rugeegg for å sikre at feilmarginen er lavest mulig. Den Stolte Hane mener at teknologien er et stort skritt i riktig retning for eggproduksjonen. Et totalforbud mot kverning/maserasjon vil derimot vil ha uheldige konsekvenser ved at haner det ikke er etterspørsel etter må ales opp.

Våre innspill til forslag om forbud mot avliving av hanekyllinger:

- Vi mener at det bør innføres et påbud om kjønnssortering på klekkeriene med øvre grense for andel haner som klekkes etter kjønnssortering. Dette vil bidra til fortsatt teknologisk forbedring.

Vurderinger av foreslåtte endringer

Både et hybridskifte og endret dyretetthet vil ha store kostnadskonsekvenser for bonde, bransjen og forbruker. Konsekvensene av foreslåtte endringer er høyere fôrforbruk, behov for flere produsenter og utbygging/nye kyllinghus. Flere nye kyllinghus vil også medføre nedbygging av jordbruksareal. Dessuten vil selvforsyningen bli ytterligere redusert grunnet økt forbruk av fôr og dermed økt fôrimport. Vi mener at konsekvensene av eventuelle nye tiltak må veies mot den faktiske forbedringen av dyrevelferden.

Vi estimerer at det vil ta 7-10 år for lykkes med en omlegging som ivaretar hele verdikjeden. Eksempler på endringer som vil ta tid er oppbygging av nye foreldre- og besteforeldreflokker, i tillegg til massiv utbygging og rekruttering på produsentsiden. Utbygging må også tilpasses en usikker etterspørselssituasjon. Dette er viktig for å hindre overproduksjon og redusere den økonomiske usikkerheten for kyllingbøndene.